

פניני הרמ"א

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ר

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הדלה"נ - T:12 / צאת השבת [ר"ת] - 9:04

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך. (לא. ב.), ברש"י מיתת משה תלויה בנקמת מדין. ומה שייכת זה לזה? נראה עפ"י המדרש, ז"ל: נקום נקמת זשה"כ לא יגרע מצדיק עינו אין הקב"ה מונע מן הצדיק מה שרוצה בעיניו, ללמדך שנתאוה משה לראות בנקמת מדין קודם שימות והיה מבקש מהקב"ה שיראה בעיניו ושמח צדיק כי חזה נקם ע"כ, י"ל מה שמשה רצה לראות נקמת מדין בחייו ולא היה מספיק לו לדעת בהיותו בעולם האמת, כי נקמת הרשעים מצוה רבה והרגשה הנקמה שמחת לב לכבודו ית"ש, והרגשה זו מדה שלא שייכת לאדם אלא בהיותו בגופו בעוה"ז, ע"כ ביקש לראות נקמה זו בעיניו דייקא בהיותו במלוא הרגשותיו הגשמיים לקיים ישמח צדיק כי חזה נקם. והוא שהבטיח לו הקב"ה נקום נקמת, ואחר תאסף.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה. (לג. נג.), בספורנו: והורשתם את הארץ. כאשר תבערו יושבי הארץ אז תזכו להוריש את הארץ לבניכם שאם לא תבערו אותם אף על פי שאתם תכבשו את הארץ לא תזכו להורישם לבניכם ע"כ. נאמר כאן כי יתכן לכבוש הארץ שלא כדת אבל רק לדור אחד, ויש כאן מקום התבוננות לגבי דברים נעשים ונראים לעינינו בכבושו של הער"ר, וד"ל.

(שם)

מאמר "קדושת המקום והסביבה"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בשנת תשנ"ד לפ"ק, לקראת ימי הנופש]

יהושע, והחפץ חיים, ודאי שרצו לזכות למעלות יתרות ע"י קדושת אר"י.

והוא ענין אורא דארץ ישראל מחכים (כ"ב דף קנח:), היא קדושת אר"י, וכבר האריך בזה בתשב"ץ (ח"ג סי' ר) ועוד, ועד כדי אמרם ז"ל בכתובות (דף קי:) שלעולם ידור אדם באר"י אפילו בעיר שרובה עכו"ם, חזינן שעצם קדושת המקום גורם לשלמות האדם בעבודתו.

ולא רק קדושת אר"י מסייעת, אלא כל מקום קדוש בעולם יש בו משום סגולה זו, וכמאמרם ז"ל שם (דף קיא.) וברמב"ם (שם הי"ב) שכשם שאסור לצאת מאר"י כן אסור לצאת מבבל, ופירש"י כיון שיש שם מקום תורה וישיבות, ופי' הלחם משנה דמה שאמרו "כשם שאסור לצאת מאר"י מוכח דהוי משום קדושת המקום בבל, דבבל נתקדשה ע"י הישיבות שהיו שם, ואסור לצאת ממקום קדוש, וכן מוכח מתוספות שם (ד"ה בבלי) שפי' שאע"ג דדרשינן זה מקרא דבבלה יבואו ושמה יהיו וזה נאמר בגלות בית ראשון, משמעות הגמרא - והרמב"ם - שגם בזה"ז אסור, והרי היום אין עוד המעלה של מקום תורה שם, וע"כ דס"ל להתוספות שע"י התורה והישיבות נתקדשה בבל ונשאר רושם הקדושת המקום גם היום, ואיסור היציאה משום קדושת המקום כמו שהבין הלח"מ.

ואיתא בחינוך בפרשה זו (מצוה תח) בענין קליטת רוצח בערי הלויים, דלכאורה מה ענין ערי לויים לקליטת רוצח וכתב וז"ל: "שורש מצוה זו ידוע הוא כי שבת הלוי מבחר השבטים ונכון לעבודת בית השם ואין לו חלק עם ישראל בנחלת שדות וכרמים אבל ערים היו צריכים להם על כל פנים לשבת הם ובניהם וטפם וכל חיתם ומפני גודל מעלתם וכשר פעלם וחיין ערכם נבחרה ארצם לקלוט כל הורג נפש בשגגה יותר מארצות שאר השבטים אולי תכפר עליו אדמתם המקודשת בקדושתם" עכ"ל דבריו הנפלאים, ופי' כפרה הוא דכשארם מתעורר לחזור בתשובה מתכפר לו, וכתב החינוך שערי הלויים כיון שנתקדשו

ביהושע כ"ב מסופר על בני גד ובני ראובן שבנו להם מזבח בעבר הירדן וחשבו בני ישראל שבאר"י שרוצים להביא קרבנות חוץ למקדש, והלכו נגדם למלחמה ובראשם פנחס בן אלעזר, ואמר להם פנחס למה אתם עוברים את פי ד', וכן אמר להם (שם פסוק טו - ט): "כה אמרו כל עדת ה' מה המעל הזה אשר מעלתם באלהי ישראל לשוב היום מאחרי ה' בבנותכם לכם מזבח למרדכם היום בה': המעט לנו את עון פעור אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה ויהי הנגף בעדת ה': ואתם תשבו היום מאחרי ה' והיה אתם תמרדו היום בה' ומחר אל כל עדת ישראל יקצף: ואך אם טמאה ארץ אחזתכם עברו לכם אל ארץ אחזת ה' אשר שכן שם משכן ה' והאחזו בתוכנו ובה' אל תמרדו ואתנו אל תמרדו בבנותכם לכם מזבח מבלעדי מזבח ה' אלהינו" עכ"ל, וצריך לבאר מה פי' שני הדברים האלה שאמר להם, אם טמאה ארץ אחזתכם עברו לכם לארץ ישראל, ומה שאמר להם עוד והאחזו בתוכנו וכו' ואותנו אל תמרדו.

ונראה שיש שני תנאים הנחוצים לאדם לעמוד בעבודתו ית"ש, והם המקום והסביבה. ונסביר הדברים.

מעלת אר"י יש לה הרבה בחינות, ואכן בחינה אחת שקדושת אר"י הוא לאדם לעזר על עבודת ד', ועל כן בחר הקב"ה בארץ זו המסוגלת לקדושה להיות נחלתם של ישראל, ואיתא בגמרא שלהי כתובות - וכן הוא ברמב"ם הלכות מלכים (פ"ה הי"א) - שהדר באר"י שרוי בלא עון, ודאי מי שעובר עבירות באר"י גרוע עוד יותר, שמחלל את אר"י והארץ מוקיעה אותו, וכמש"כ ותקיא הארץ את יושביה (ויקרא יח. כה.), מוכח מזה שאפשר לדור באר"י ולעבור עבירות ח"ו, אלא המכוון בזה שמי שהוא עובד ד' ושומר מצוותיו אם כן בחו"ל עדיין אפשר שיכשל ויבא עבירה לידו, אבל באר"י בסיוע קדושתה הוא שמור, ויש לו סיוע להתעלות יותר ויותר.

[והוא שגדולי הדורות התאמצו לעלות לאר"י כנודע, גם אלו שלא אסתיע להו מילתא כהגר"א ז"ל, והפני

בקדושתם חוזרת קדושה זו מסייעת להגולים שישובו ויכופר להם.

ומעין זה איתא בצל"ח (ברכות דף ו: ד"ה הי חסיד) על מה שאמרו בגמרא ברכות (שם) במעלת מי שקובע מקום לתפלה, דהטעם הוא דהמקום שהתפלל פעם ונתקדש עי"ז, חוזר ומסייע לו לאדם זה בתפלתו במקום זה וחוזר חלילה שזוכה לסיוע של קדושת המקום, ונראה שהוא גם מה שאמרו (ברכות שם) במקום רינה שם תהא תפלה שהתפללו האמוראים דייקא ביני עמודי שלמדו תורה, כי קדושת ומעלת מקום לימודם מסייעת להם לתפלתם כמשמעות הגמרא במגילה, וכן להיפך, כדאיתא בברכות שלמדו במקום תפלתם שקדושת מקום התפלה מסייע לעיון תורתם.

ואפשר הוא שאמרו בקידושין (דף ל:): כשפגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד אם אבן הוא נמוח וכו', אע"פ שהמכוון ללימוד התורה כמו שאמרו ברא הקב"ה יצה"ר ברא תורה תבלין, אם כן למה כתבו כן משכהו לביהמ"ד ולא אמר שילמד תורה, ע"כ שכווננו בזה עצה נוספת לשבירת היצר ע"י שמושכו למקום שנתקדש בקדושת התורה, כאמור לעיל, והוא הביהמ"ד, שסיוע מקום קדוש יוסיף תת לו עזר.

ואמרו עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות להקבע בארץ ישראל (מגילה דף כט.), והוא משום שקדושת ביהמ"ד וביהמ"ד כקדושת אר"י, וכמו שהאריכו בזה בספה"ק שמעלתם דומה למעלת אר"י, והוא בכלל דברי הפסוק ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך.

ועוד יש מה שמסייע להאדם בעבודתו הוא מהות סביבת האנשים שנמצא ביניהם, הן דחזינן שיש מעלת קדושה בציבור דייקא, וכדאיתא כל בי עשרה שכינתא שריא (סנהדרין דף טז.), ואם כי ודאי תכלית עבודת האדם להשלמת נפשו הוא, וכדאיתא בסנהדרין (דף לז.) למה נברא האדם יחידי וכו' שיאמר בשבילי נברא העולם, וכדאיתא ברמב"ם בהקדמה לפיהמ"ש דתכלית הכל שלמות ההשגה האלקית של האדם השלם, אבל בהכרח דרך השלמתו הוא בסיוע הרבים, וע"כ קדושים תהיו בהקהל נאמר.

וכבר אמרו במשנה אבות (פ"ג מ"ו) "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם כו' ומנין אפילו חמשה שנאמר כו' ומנין אפילו אחד, שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך", שיש הבדל בדרגת השראת השכינה, ובבחינה מסוימת אמר מרע"ה שובה רבבות אלפי ישראל (לעיל י. לו.), ושם בפירש"י שאין שכינה שורה אלא

ברבבה מישראל, ובקדושת אר"י גופא יש נפ"מ בין אין כל יושביה עליה לבין כל יושביה עליה, שיש קדושה יתירה לענין תרו"מ ויובל, דבעי ביאת כולכם.

ובמשנה אל תפרוש עצמך מן הציבור (אבות פ"ב מ"ד), ופי' ברבינו יונה: "בשעה שהציבור עוסקים בתורה ומצוות הוא כתר כל העולמים וכבוד כל ממשלתו" וכו' עכ"ל וכתב החסיד יעב"ץ שם שאל יאמר אדם אתבודד לבדי ולמה אהיה עם הציבור והם יבלבלוני, כי אין זה דרך ד', וכן כתב בחובות הלבבות שער הפרישות (פרק א), ונראה המשך המשנה ואל תאמין בעצמך, כי אין האדם יודע הנסיונות העלולים לו, ובכח היותו מקושר עם הכלל יעמוד בהם, עיי"ש ביעב"ץ.

וברמב"ם הלכות תשובה (פ"ג הי"א): "הפורש מדרכי ציבור אף על פי שלא עבר עברות אלא נבדל מעדת ישראל ואינו עושה מצות בכללן ולא נכנס בצרתן ולא מתענה בתעניתן אלא הולך בדרכו כאחד מגויי הארץ וכאלו אינו מהן אין לו חלק לעולם הבא ע"כ, הרי מדובר במי שמדקדק בכל המצוות כשלעצמו אבל אינו רוצה לכלול עצמו בכלל הרי נחשב כגוי עושה מצוות ומאבד עוה"ב.

ואיתא בחינוך פרשת בהר (מצוה שלא) לענין תקיעת שופר, שאין לך דבר המחזק הלבבות כמעשה הציבור [ומפרש בזה שע"כ תוקעים ביובל, כי שילוח עבדים ושדות דבר קשה וע"י השופר מתעורר שכולם עושים כן ועל כן יקל לו להתגבר].

ובילקוט פרשת ראה (רמז תתצז) שהוא ענין אכילת מעשר שני בירושלים, וכדפי' התוספות (ב"ב דף כא. ד"ה כ) כי מציון תצא תורה, כיון שעולה לירושלם ורואה זריזות כהנים בעבודתם גם הוא לומד יראת ד', והם הם דברי הרמב"ם בהלכות דעות (ריש פ"ו) שהאדם נמשך אחרי רעיו וחבריו ונוהג כאנשי מדינתו לפיכך צריך להתחבר לצדיקים ולישב אצל חכמים וכו'.

ואכן נראה שהוא שאמר פנחס ליושבי עבר הירדן שחשד אותם במעילה בכנית המזבח, ורמז להם שמה שגרם לה זה הוא מפאת שיושבים בעבר הירדן שאינה בדרגת הקדושה של אר"י ואין הם גרים בתוך כלל ישראל, ע"כ אמר להם אם טמאה ארץ אחוזתכם וע"כ הגעתם לירידה זו האחזו באר"י הקדושה, והיותכם מרוחק מכלל ישראל אמר להם האחזו

קראו חז"ל לבית תפלה בית כנסת אשר תרגומו "בית כנוס", כי אכן זה מגוף המעלה של בית כנסת, ששם מתכנסים כלל ישראל ביחד לעבוד ד' וע"כ יש שם קדושה יתירה ותפלת ציבור.

ומה טוב ויפה שמנהלי הישיבה מסדרים כל שנה מחנה קיץ לתלמידי הישיבה שגם בזמן נופש יהיו ביחד ובקיבוץ, ועי"ז גם המקום עצמו מקודש בלימוד ותפלה וזה מסייע בע"ה שהימים יהיו ימי חיזוק בתורה וי"ש לקראת זמן הבעל"ט, ואפשר לתלמידי הישיבה עי"ז שלא לאבד ח"ו המדרגות והעליה שזכו בזמן הלימודים, אדרבה יהיה להם לחיזוק להוסיף כח לעבודת הקדש.

בתוכנו, ובזה יהיה לכם חיזוק וסיוע בעבודת ד' לבלתי סר מן הדרך.

ואכן ימי אבלות ט' באב הם ימי התבוננות בזה שנלקח מאתנו ארץ ישראל הקדושה מלישב שם לתכלית עבודת ד', ונתפזרנו בין האומות ואין כל ישראל ביחד ועי"ז צריכים להצטער, ועכ"פ להשתדל בכל כוחנו לעמוד בתוך הגלות במדה אפשרית במקום קדוש שלומדים תורה ולהמצא בתוך קהל של שומרי תומ"צ, ובזה נוכל לעמוד בנסיונות.

ואפשר שהוא מה שכל דברי בלעם נהפכו לקללה זולת בתי כנסיות ובתי מדרשות, ששם יש קדושת המקום ושם הוא מקום כינוס קהל, ויש לשים לב כי

מזלא טבא

אנו מאחלים בזה ברכת מזל טוב מול פני ידידנו החשוב, הרב הגאון המופלג בתורה וביראה ובמידותיו הנעימות, אהוב לשמים וגם לבריות, מעמודי התווך דקהלתינו המעטירה

מוה"ר משה אורי [ב"ר אבא] שלעזינגער שליט"א

לרגל הולדת בתו בשעטומ"צ

* * * *

ויה"ר שיזכה לראות רוב נחת ממנה, ולראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה

ובמצוה אמן